

Scott McDougall hamert op hygiëne bij weidegang en droogstand

Uier vraagt bescherming

Ook bij Nieuw-Zeelandse veehouders heeft uiergezondheid de aandacht. 'De laatste jaren stijgt het tankmelkcelgetal, de sector wil hieraan werken', aldus dierenarts Scott McDougall, die het Nieuw-Zeelandse uiergezondheidscentrum leidt. 'Volledige weidegang is geen garantie voor een goede uiergezondheid. Ook hierbij zijn hygiëne én een goede droogstand belangrijk.'

tekst Alice Booij

In zijn thuisland is het rustig. De Nieuw-Zeelandse koe staat dankzij een seizoensgebonden productie droog en maakt zich op voor een nieuwe lactatie. Voor dierenarts Scott McDougall een mooie gelegenheid om in Europa kennis uit te wisselen voor zijn organisatie Cognosco, de onderzoekspoot van dierenartsencombinatie Anexa, waar 35 dierenartsen van tien klinieken op het Noordereiland van Nieuw-Zeeland bij zijn aangesloten. McDougall zoekt onder andere kennis en ervaring bij het UGCN voor het uiergezondheidsproject 'Smart Samm' in Nieuw-Zeeland. In Nederland heeft hij een aandachtig gehoor, dankzij de ervaringen in Nieuw-Zeeland met selectief droogzetten zonder antibiotica.

Hoeveel ervaring hebben veehouders in Nieuw-Zeeland met selectief droogzetten?
'Een aantal veehouders zet al twintig

jaar een gedeelte van de veestapel niet droog met antibiotica. In eerste instantie deden ze dat omdat er angst was dat antibiotica in de voedselketen terecht zouden komen. Onder Nieuw-Zeelandse omstandigheden lukt het selectief droogzetten goed.'

Is de situatie in Nieuw-Zeeland te vergelijken met die in Nederland?

'Nee, eigenlijk niet. Daarom is het ook heel goed dat er een proef bij GD loopt naar selectief droogzetten. In Nieuw-Zeeland ligt de gemiddelde melkproductie op 4500 kilo melk. Dat is niet te vergelijken met het productieniveau in Nederland. Dankzij een betere melkprijs voeren veehouders in Nieuw-Zeeland nu ook meer bij en de eerste stallen worden er gebouwd om de productie verder te verhogen. We zien dat de uiergezondheid onder druk komt te staan.'

Welke info uit de Nederlandse proef is voor Nieuw-Zeelandse veehouders interessant?

'De proef gaat antwoord geven op de vraag welke koe in welke veestapel risico's loopt bij selectief niet droogzetten met antibiotica. Het is een onderzoek op kwartier-, op koe- én op bedrijfsniveau; op verschillende "levels" dus en dat hebben wij nooit gedaan. Zo'n onderzoek is uniek in de wereld.'

Welk protocol wordt er in Nieuw-Zeeland gehanteerd bij het droogzetten?

'Op bedrijven waar het tankmelkcelgetal onder de 250.000 cellen per ml ligt en het percentage koeien dat met klinische mastitis uit de droogstand komt lager dan één procent is, kun je droogzetten zonder antibiotica. Maar dan alleen bij koeien die zelf een celgetal op de mpr hebben dat lager is dan 150.000 cellen per ml, terwijl de grens bij vaarzen bij

120.000 cellen per ml ligt. Voorwaarde is wel dat deze koeien geen mastitishistorie hebben.'

Hoe zijn de resultaten?

'Heel goed. Veel veehouders maken wel gebruik van een teatsealer. Zo dichten ze de speen af in de hele droogstand tot de allereerste melking. Bovendien passen ze het rantsoen aan kort voordat ze koeien droogzetten. Eén tot twee weken voor het droogzetten krijgen de koeien een rantsoen met veel structuur en worden de dieren één keer per dag gemolken om zo de productie beneden de tien liter melk per dag te brengen.'

wekker als *S.uberis* bijvoorbeeld wel weer heel veel. Dat is een typische ziekteverwekker die bij weidegang voor problemen zorgt, vooral omdat die een paar dagen in gras kan overleven. Tien procent van de koeien heeft *S.uberis* in de mest. Wanneer de kavelpaden of de voerplaatsen niet in orde zijn, krijg je modder en mest en daarmee ook snel een *S.uberis*besmetting. Dat geldt ook voor de droogstand. De dieren lopen buiten, maar ook daar moet de hygiëne goed zijn om besmetting te voorkomen.'

En Staphylococcus aureus?

'Die speelt vooral een rol als veroorzaker

50 procent van de mastitisgevallen zijn oorsprong in de droogstand heeft, met name rond het afkalfmoment. Je moet koeien dus beschermen. We weten ook dat de langst werkende droogzetantibiotica maar vijftig dagen werken, terwijl de droogstand in Nieuw-Zeeland al gauw honderd dagen is. Een aantal bedrijven sprayt daarom de koeien ook in de droogstand.'

In Nieuw-Zeeland komt ook een soort 'UGCN', een uiergezondheidscentrum. Waarom?

'Met het verlagen van de kortingsgrens naar 400.000 cellen per ml zagen we binnen twee jaar een daling in het tank-

'Een aantal bedrijven sprayt de koeien ook in de droogstand'

De Nieuw-Zeelandse koeien produceren zo'n 4500 kilo melk per jaar. Is dat een voordeel?

'Ja, in Nederland heb je hoogproductieve bedrijven. Dan moeten het management en de voeding helemaal kloppen om de weerstand van de koeien goed te houden. Bij zo'n productieniveau loop je meer risico's op ziekten. En al helemaal wanneer de omstandigheden wisselen van bijvoorbeeld een tmr-rantsoen op stal en weidegang.'

Zorgt jaarrond weidegang voor een betere uiergezondheid?

'Dat is gedeeltelijk zo. *E.coli* komt bij ons niet veel voor, maar een mastitisver-

van subklinische mastitis en geeft een hoog celgetal. We hebben onderzoek gedaan naar de behandeling hiervan. Het blijkt dat bij een behandeling van vijf dagen met om de dag een injector de genezing oploopt naar tachtig procent. Hoe langer de behandeling, hoe succesvoller. We waren verrast door de goede resultaten, maar we hebben nog niet doorgerekend of zo'n behandeling financieel wel interessant is. *S.aureus* zien we vooral aan het einde van de lactatie. Zo'n koe is ook met antibiotica droog te zetten.'

Die droogstand is een cruciale periode.

'Ja, uit onderzoek is gebleken dat 30 tot

melkcelgetal van 120.000 cellen per ml. De laatste jaren stijgt dat weer; de kwaliteit van de melk is dus gedaald. De melkveehouderij als sector heeft zelf besloten dat ze actie wil ondernemen om deze trend weer om te buigen.'

Belonen zuivelverwerkers een laag tankmelkcelgetal?

'Alleen de kleinere partijen. Fonterra, die toch 90 procent van de melk verwerkt, niet. Fonterra kan commercieel geen meerwaarde uit een lager celgetal halen. Het voordeel ligt vooral bij de veehouders zelf. Een laag tankmelkcelgetal betekent meer melk, minder medicijnen en natuurlijk ook meer werkplezier. Als alle koeien in dezelfde periode kalven en er is veel mastitis, dan betekent dat heel veel extra werk.'